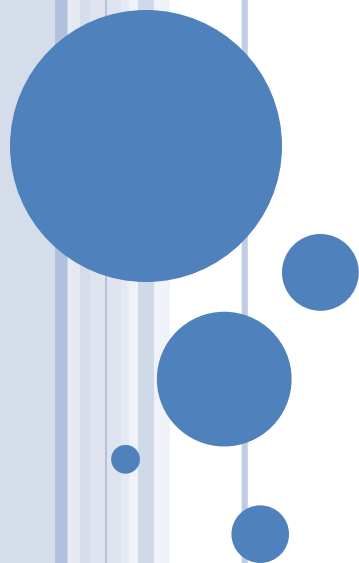

TRH VÝROBNÍCH FAKTORŮ

TRH VÝROBNÍCH FAKTORŮ

- Vlastníkem výrobních faktorů jsou domácnosti
- Na tomto trhu vystupují domácnosti na straně nabídky a firmy na straně poptávky
- Výrobní faktory:
 - Práce
 - Půda a přírodní zdroje
 - Kapitál
- Obecně platí rovnováha firmy na trhu VF:

$$MC_{VF} = MRP_{VF}$$

TRH PRÁCE

- Práce je nejdůležitějším výrobním faktorem
- Vlastníci práce dostávají za poskytnutí tohoto výrobního faktoru důchod v podobě mzdy
- Rozlišujeme:
 - A. Dokonale konkurenční trh práce
 - B. Nedokonale konkurenční trh práce

DOKONALE KONKURENČNÍ TRH PRÁCE

- Charakteristiky dokonale konkurenčního TP:
 - Velký počet kupujících a prodávajících, kdy nikdo z nich nemůže ovlivnit cenu práce (mzdu), tato je tvořena trhem
 - Práce je homogenní v tom smyslu, že všichni pracovníci jsou stejně kvalifikovaní
 - Pracovníci jsou mobilní
 - Na trhu existuje dokonalá informovanost

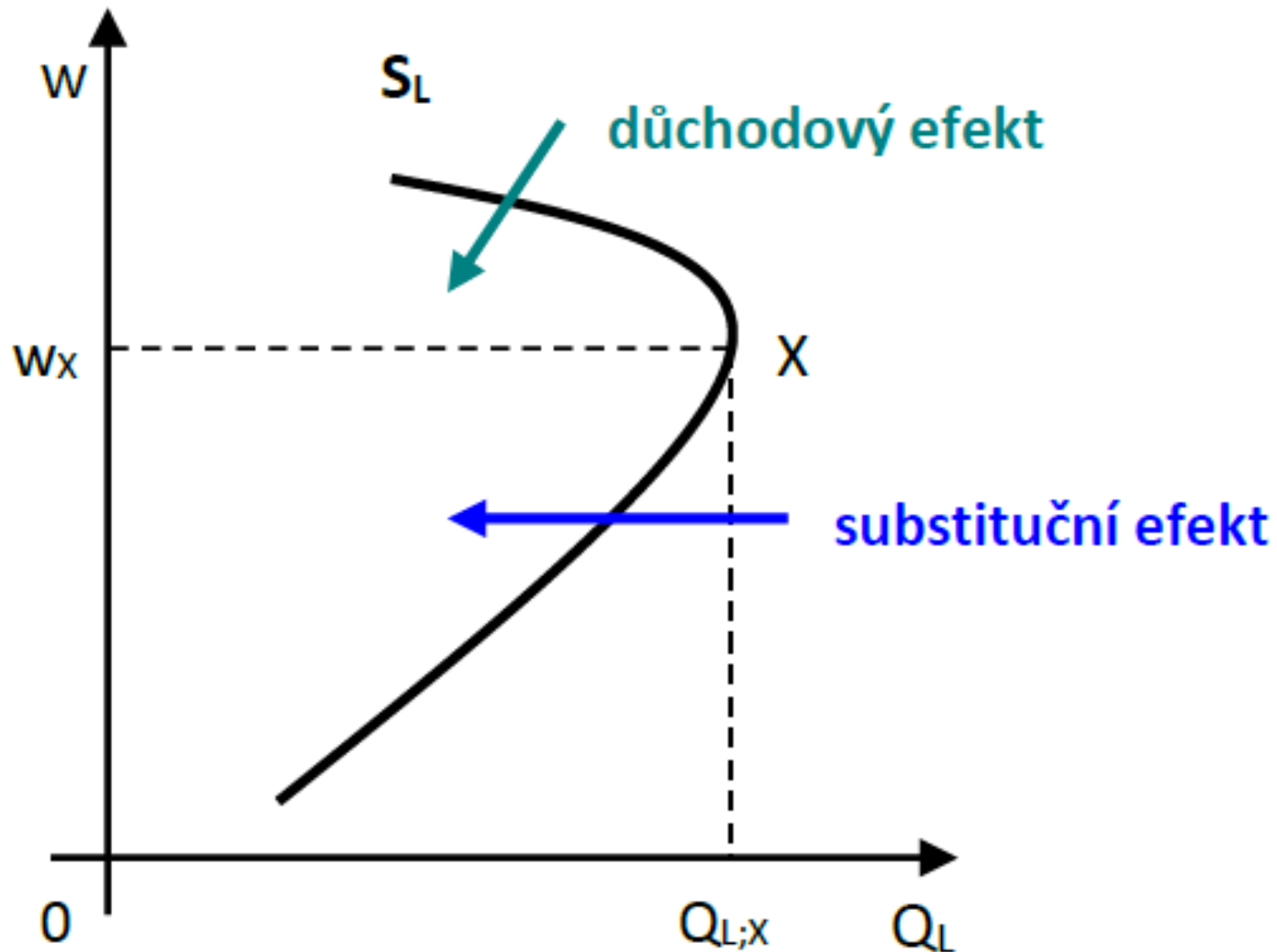
NABÍDKA PRÁCE

- Na TP je třeba rozlišit individuální a tržní nabídku práce
- Individuální nabídka práce
 - Čas je vzácný a člověk ho rozděluje mezi práci a volný čas (čas mimopracovní)
 - Práce má své náklady obětované příležitosti v podobě volného času, kterého se ve prospěch práce vzdáváme
 - Volný čas má také náklady obětované příležitosti v podobě ztráty výrobků a služeb, které bychom si koupili za mzdu v případě, že bychom pracovali
 - O tom, zda se člověk bude věnovat práci nebo bude upřednostňovat volný čas bude rozhodovat výše mzdy

INDIVIDUÁLNÍ NABÍDKA PRÁCE

- Uvažujeme reálnou mzdu (ceny statků a služeb se nemění), pak růst reálné mzdy bude mít dva efekty, které ovlivní tvar individuální nabídky práce:
 1. **Substituční efekt** = při vyšší mzdě každá hodina práce přináší větší množství výrobků a služeb, které si za tuto mzdu můžu koupit, což vede k tendenci více pracovat na úkor volného času (vede k zvyšování nabízeného množství práce).
 2. **Důchodový efekt** = vyšší mzda zvyšuje reálný příjem (spotřebitel se stává bohatším) a vede tak k tendenci mít více volného času (vede k snižování nabízeného množství práce).
- Výsledkem působení těchto dvou efektů je zpětně zahnutá křivka individuální nabídky práce

KŘIVKA INDIVIDUÁLNÍ NABÍDKY PRÁCE

TRŽNÍ NABÍDKA PRÁCE

- Je dána součtem individuálních nabídek práce při jednotlivých mzdových úrovních
- Grafickým vyjádřením je křivka tržní nabídky práce, která je rostoucí a již není zpětně zahnutá
- Důvodem je skutečnost, že s rostoucí mzdou vstupují na pracovní trh další pracovníci, tím se vyrovnává úbytek práce způsobený působením důchodového efektu

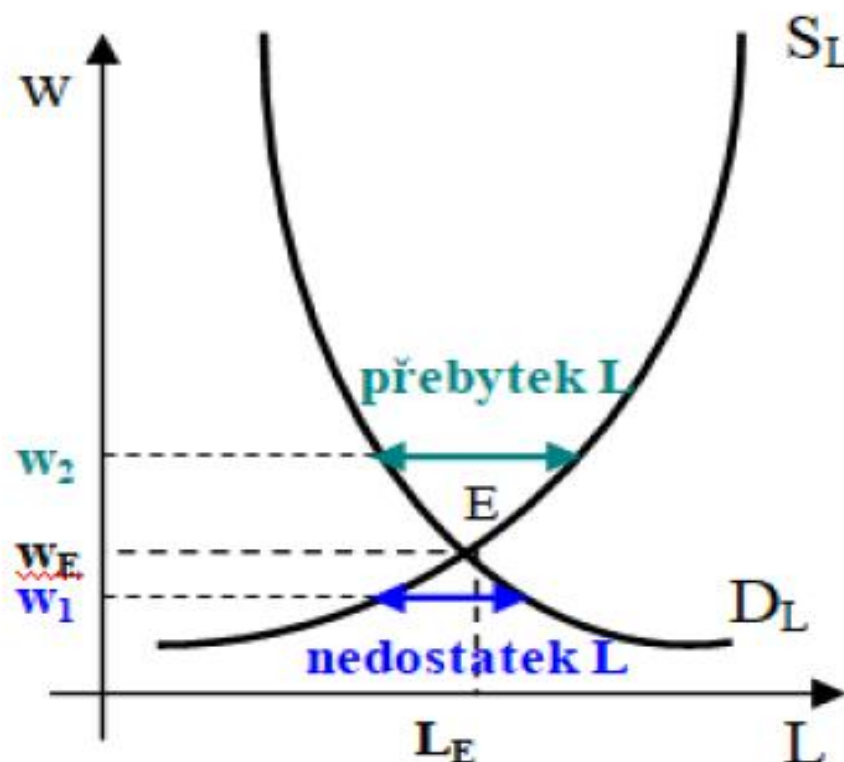
POPTÁVKA PO PRÁCI

- Poptávku tvoří firmy (zaměstnavatelé)
- Je odvozená od poptávky po výrobcích a službách
- Poptávka jedné firmy je dána vztahem $MRP_L = w$, kde MRP_L je příjem z mezního produktu práce, což je částka, o kterou se zvýší příjmy firmy, pokud zaměstná další jednotku práce. Firma tedy bude najímat práci až do bodu, kdy se mezní přínos této práce rovná mezním nákladům na tuto práci.
- Tržní poptávka po práci je dána součtem poptávek jednotlivých firem při jednotlivých mzdových sazbách

ROVNOVÁHA NA TRHU PRÁCE

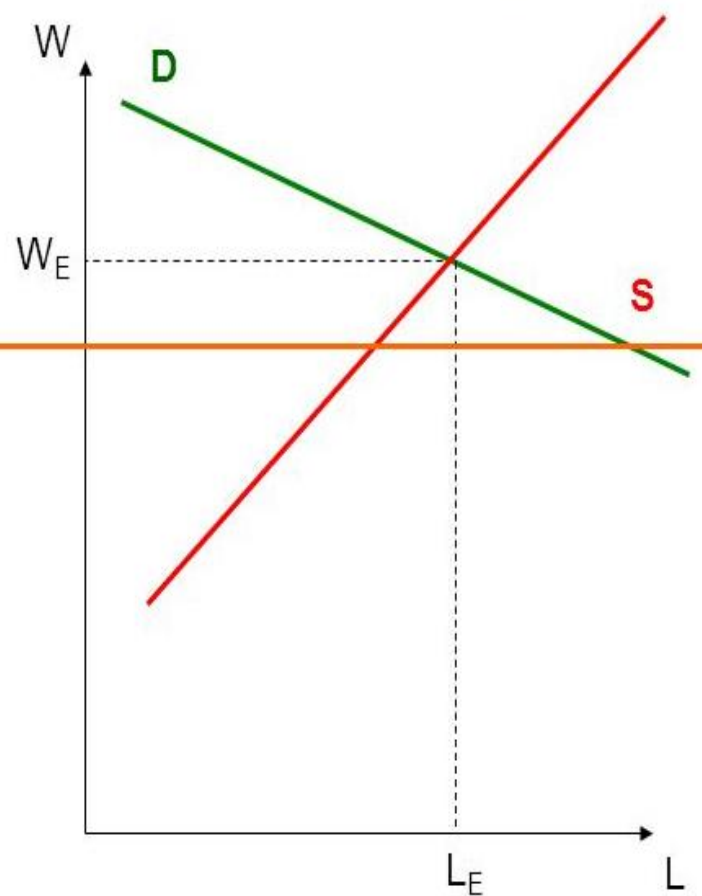
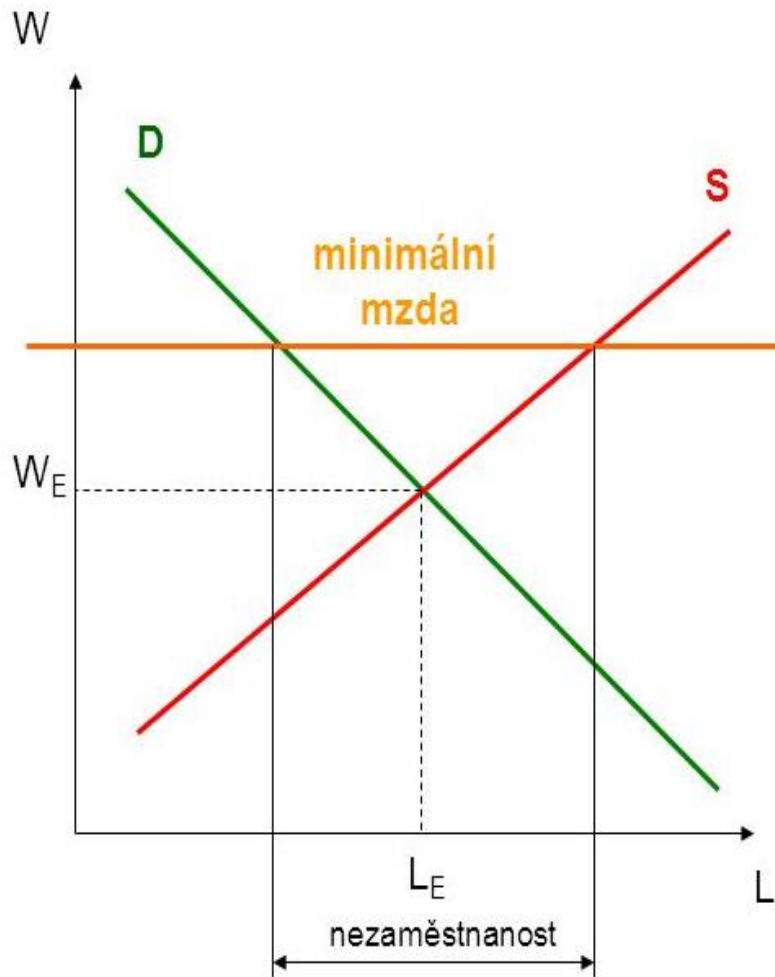
- Je dána střetem tržní křivky nabídky práce a tržní křivky poptávky po práci. Jestliže je mzdová sazba na trhu (w_1) nižší než rovnovážná, vzniká na trhu nedostatek pracovních sil. Naopak, bude-li mzdová sazba na trhu (w_2) vyšší než rovnovážná, vzniká na trhu přebytek pracovních sil (nezaměstnanost).

NEDOKONALE KONKURENČNÍ TRH PRÁCE

- Příčiny a projevy nedokonalé konkurence:
 - mzdová nepružnost = mzdy reagují velmi pomalu na výrazné změny na trzích práce
 - rozdíly ve mzdách – dynamické, kompenzační, diskriminace
 - kolektivní smlouvy, pracovně právní zákonodárství – mzdové sazby jsou často i delší dobu nad nebo pod úrovní příjmu z mezního produktu práce.
 - působení odborových organizací – existence monopolní síly na straně nabídky na trhu práce.
 - monopson - na daném trhu existuje jediná dominantní firma, která zaměstnává práce schopné obyvatelstvo, jedná se tedy o trh s monopolní silou na straně poptávky.
 - bilaterální monopol - monopolní síla existuje jak na straně nabídky, tak na straně poptávky

DŮSLEDKY STANOVENÍ MINIMÁLNÍ MZDY

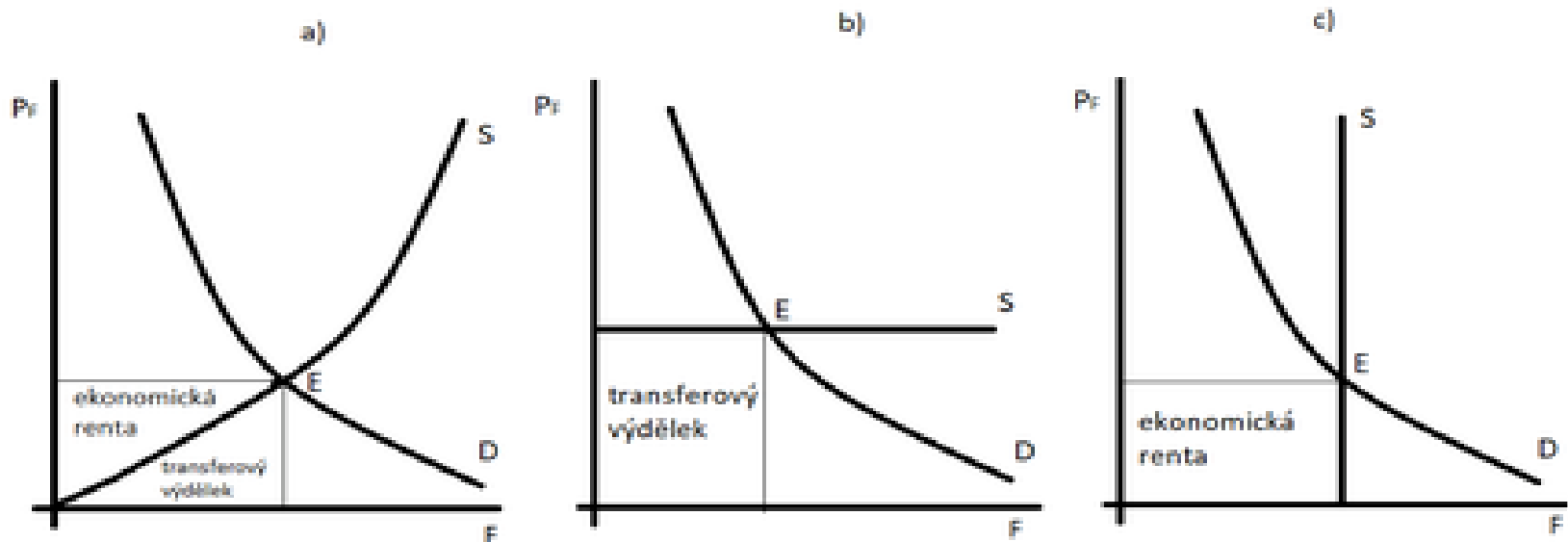

TRANSFEROVÝ VÝDĚLEK A EKONOMICKÁ RENTA

- Mzdu obvykle tvoří dvě části:

1. Transferový výdělek = minimální částka nezbytná k tomu, aby přiměla pracovníka k nabídce práce na určitém trhu práce

2. Ekonomická renta = ta část mzdy, která přesahuje transferový výdělek

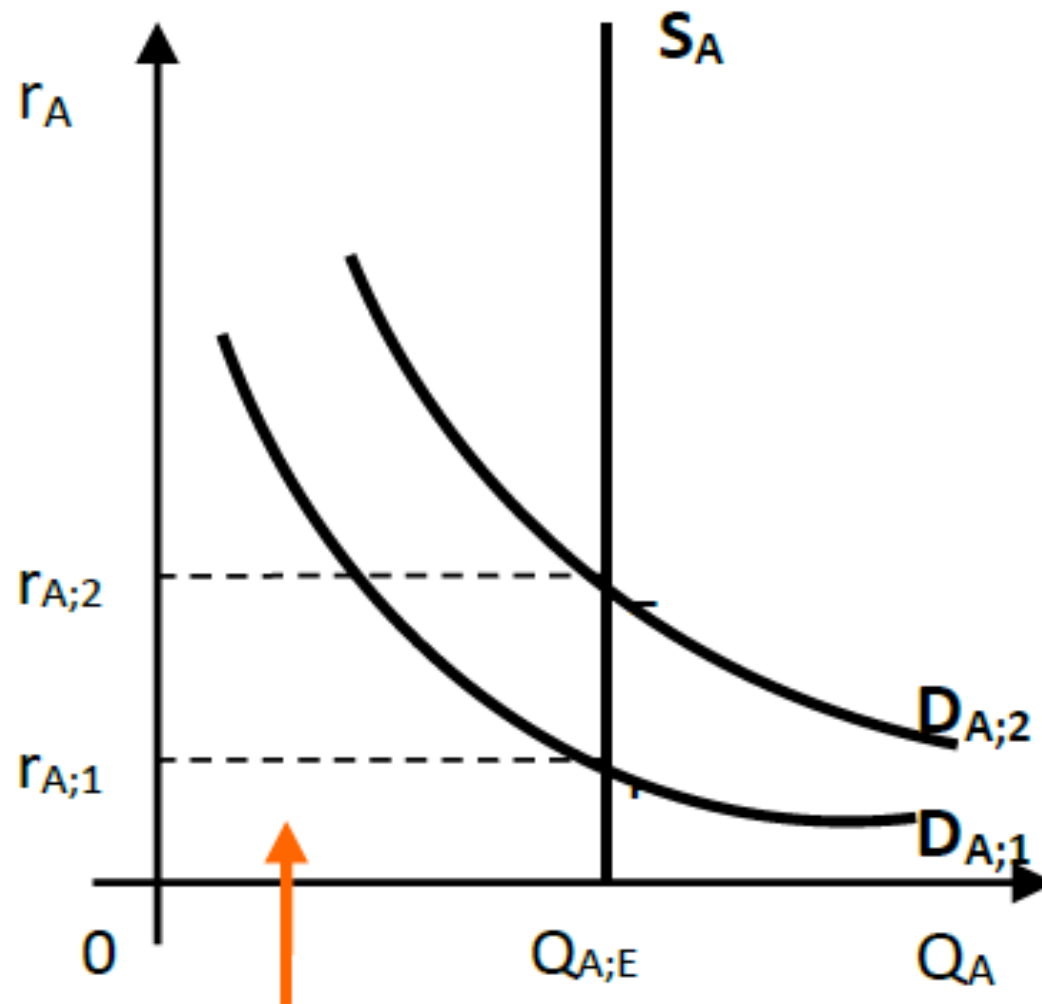

TRH PŮDY

- Půda (A) zahrnuje jak část zemského povrchu, která není pokryta mořem (zemědělská a nezemědělská půda), tak veškeré přírodní zdroje, které lze nalézt nad i pod zemí.
- Nabídka půdy je fixní, tedy neelastická!!!
- Výše pozemkové renty je pak určována sazbou pozemkové renty (r) a množstvím pronajaté půdy (Q).
- Pozemková renta je specifickým případem čisté ekonomické renty.

TRH PŮDY

pozemková renta

TRH KAPITÁLU

- Kapitál je sekundárním výrobním faktorem
- Jsou to úspory přeměněné na investice
- **Formy kapitálu:**
 - Hmotný
 - Nehmotný
 - Finanční – vlastní, cizí
- Cenou kapitálu je **úroková míra**, která vyjadřuje míru zhodnocení vložené částky za určité období; je dána jako poměr úroku z uspořené částky (ΔS_i) k této uspořené částce (S_i):

$$i_R = \frac{\Delta S_i}{S_i} \cdot 100$$

NABÍDKA KAPITÁLU

- Nabídku kapitálu (S_K) na trhu představují především úspory ekonomických subjektů, které se zříkají současné spotřeby a odkládají ji do budoucnosti, a to s očekáváním, že jejich budoucí spotřeba bude vyšší
- Z krátkodobého hlediska je velikost úspor dána; nabídková křivka je neelastická.
- Z dlouhodobého hlediska jsou úspory rostoucí funkcí úrokové míry, nabídková křivka je rostoucí.

NABÍDKA KAPITÁLU

- Domácnosti motivuje k úsporám právě určitá výše úrokové míry, od níž mohou odvodit budoucí hodnotu dnešní úspory (budoucí výnos současné hodnoty).

$$FV = PV \cdot (1 + i_R)^n$$

- kde: FV = hodnota budoucího výnosu
 - PV = současná hodnota vkladu
 - $(1 + i_R)^n$ = úročitel (= udává, kolikrát se zvýší počáteční vklad za n let při dané úrokové míře)
- Někdy je třeba znát také současnou hodnotu výnosů, které obdržíme v budoucnosti

$$PV = \frac{FV}{(1 + i_R)^n}$$

- Kde $\frac{1}{(1 + i_R)^n}$ = odúročitel, neboli diskont (udává, kolikrát nižší je současná hodnota částky, kterou získáme na konci n-tého roku při dané úrokové míře)

POPTÁVKA PO KAPITÁLU

- Poptávka po kapitálu (DK) je dána potřebou firem financovat nákup investičních statků.
- Poptávka po kapitálu je určena příjmem z mezního produktu kapitálu a je nepřímo závislá na výši úrokové míry
- Platí, že s růstem úrokové míry klesá poptávka po kapitálu a naopak; poptávková křivka je klesající.
- Pro firmy je důležité, aby znaly hodnotu výnosu inkasovaného v daném roce. Ten má pro firmu větší význam než výnosy inkasovaný v pozdějších letech. Současnou hodnotu toku budoucích výnosů tak určíme:

$$PV = \frac{N_1}{1+i_R} + \frac{N_2}{(1+i_R)^2} + \dots + \frac{N_n}{(1+i_R)^n}$$

POPTÁVKA PO KAPITÁLU

- Čistá současná hodnota budoucích výnosů – bere v úvahu náklady spojené s realizací jednotlivých investic;
- Určíme ji tak, že od současné hodnoty toku budoucích výnosů odečteme náklady na investici.
- Firma investuje v případě, že čistá současná hodnota budoucích výnosů je větší než nula, a v případě, že se firma rozhoduje mezi více variantami investice, pak volí takovou variantu, která má hodnotu čisté hodnoty budoucích výnosů nejvyšší.

$$NPV = PV - I$$

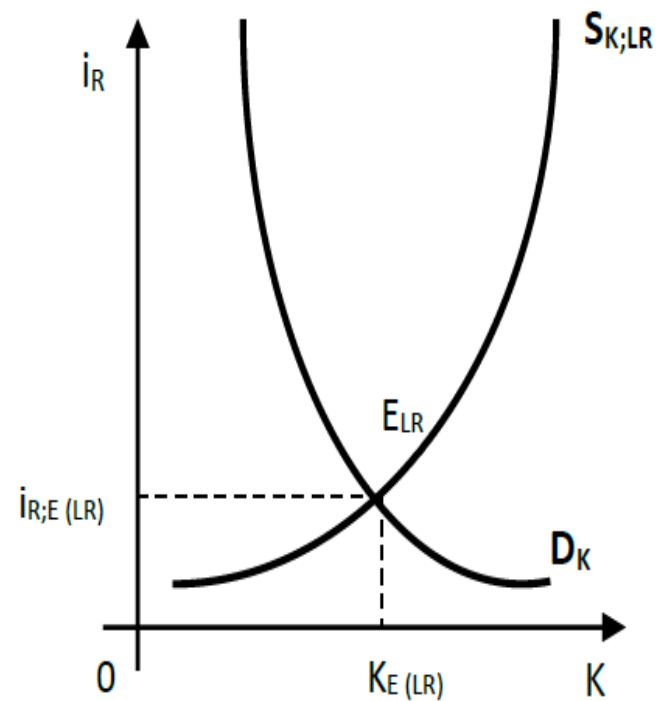
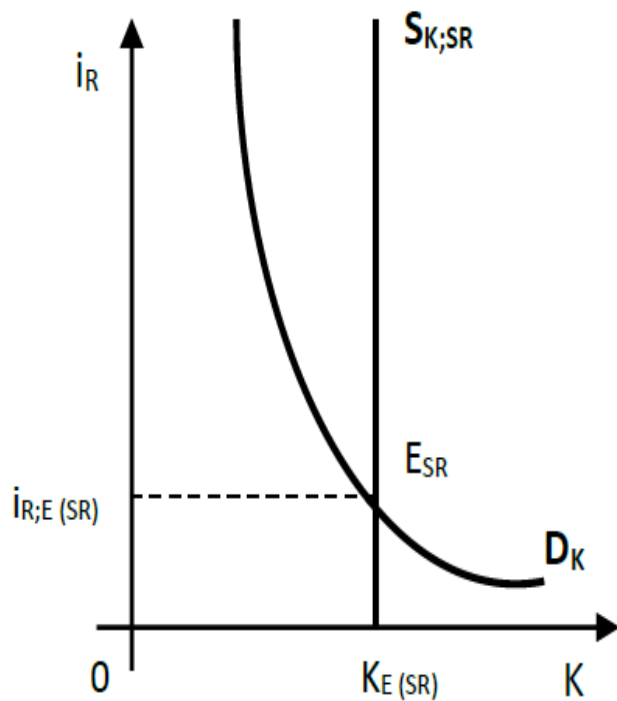
ROVNOVÁHA NA TRHU KAPITÁLU

- Rovnováha na trhu kapitálu je dána střetem poptávky po kapitálu a nabídky kapitálu, proto je třeba rozlišovat rovnováhu na trhu kapitálu z krátkodobého a dlouhodobého hlediska.
- Rovnovážná úroková míry vyrovnává úspory a investice.
- Pro všechny úrokové míry, které jsou vyšší než rovnovážná úroková míra, platí, že domácnosti vytvářejí úspory, které jsou vyšší než poptávka po kapitálu.
- Pro úrokové míry, které jsou nižší než rovnovážná úroková míra, platí, že poptávka po kapitálu je větší než úspory, které byly v minulosti utvořeny při těchto úrokových mírách. (Při růstu úrokové míry úspory domácností rostou a investice firem klesají a naopak.)

ROVNOVÁHA NA TRHU KAPITÁLU

Určení rovnovážné úrokové míry v krátkém a v dlouhém období

Děkuji za pozornost a
přeji hezký den

